

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 1.

Sedan, i kraft af 49 § Regeringsformen och 2 § Riksdagsordningen, Riksdagen sammankommit till lagtima möte här i hufvudstaden Torsdagen den 15 Januari 1880, samt de af Kamrarnes ledamöter, hvilka blifvit till denna riksdag nyvalde, kallats att samma dag till Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet aflemna sina fullmakter för granskning jemlikt 32 § Riksdagsordningen; så och efter det granskningen af de nämnda dag aflemnade fullmakter försiggått och desamma blifvit till ledamöterna återställda, sammanträdde Riksdagens Första Kammare i den uti Riksdagens hus för Kammaren anordnade samlingsal

Fredagen den 16 Januari.

Kl. 10 f. m.

Herr Mannerskantz framträdde till talmansbordet och yttade:

Mine Herrar!

Då jag jemlikt grundlagens bud åter en gång vid en riksdags början framträder att öppna Första Kammarens första sammanträde, är liksom tillföre min första åtgärd att helsa Kammarens samtliga både äldre och nyvalde ledamöter välkomne till deltagande i de öfverläggningar och beslut angående fäderneslandets viktigare angelägenheter, som nu för oss förestå; men jag ber, att det må tillåtas mig att jemte min välkomsthelsning denna gång få uttala min tacksamhet för det af mig högt värderade bevis å vänskapsfullt deltagande, som jag vid slutet af förra Riksdagen från Kammarens då närvarande ledamöter fick emottaga.

De förhållanden, under hvilka vi i år samlas, visa sig från ekonomisk synpunkt visserligen för ögat mera gynsamma än de, som under förra året här mötte oss. Men den varning, som vi genom vår plötsligen uppenbarade materiella vanmakt då emotogo, var så allvarligt sträng och har inom vårt både stats- och samhällslif lemnat så djupa spår efter sig, att jag tror, att det nu bör tillhöra oss att framför annat noga undersöka, huruvida den förbättring, som tyckes hafva inträdt, hvilat på fast och tillförlitlig, egen inhemsk grund eller om den blott härleder sig från ett utifrån hemtadt krafttillflöde, som, om det ej väl tillvaratages och användes, lika hastigt kan åter försvinna, som det hitkommit — eller om hvad vi i senare fallet hafva att göra för att, genom att

Första Kammarens Prot. 1880. N:o 1.

bättre ordna och tillgodose de nödiga hufvudvilkoren för vårt kraftiga och säkra materiella framåtskridande, mer verksamt befrämja och fastare betrygga både vårt samhälles ekonomiska krafttillökning och oberoende och derigenom på samma gång i ändå viktigare hänseenden hela vår andliga utveckling och bibehållandet af vår uppräta ställning bland andra sjelfständiga folk.

Att Första Kammarens samtliga ledamöter må förena sig till gemensam verksamhet i sådan och hvarje annan för vårt fosterland gagnande riktning, som kan blifva oss förelagd, och att detta vårt arbete må krönas med framgång — med denna önskan, hvare jag tror alla här gerna instämma, förklarar jag Första Kammarens förhandlingar vid 1880 års riksdag nu öppnas och taga sin början.

Sedan Herr Ordföranden derefter intagit talmansplatsen, tillkännagaf Herr Ordföranden, att han, på grund af bestämmelsen uti 1 § 2 mom. af Kammarens ordningsstadga, anmodat Amanuensen i Kongl. Biblioteket Erik Wilhelm Dahlgren att, till dess sekreterare blifvit utsedd, föra Kammarens protokoll, äfvensom att Herr Ordföranden för tillfället anstält kanslibiträden och vaktbetjening till erforderligt antal.

Upplästes följande handlingar:

Till äldste ledamoten i Riksdagens Första Kammare, Herr f. d. Kaptenen, Kommendören af Kongl. Nordstjerne- och Wasaorden, första klassen, C. A. Mannerskantz.

Härjemte får jag öfverlemnna berättelse om förloppet vid den i dag verkställda granskning af fullmakter för ledamöter af Riksdagens Första Kammare jemte förteckning å de Kammarens ledamöter, för hvilka fullmakter blifvit aflemnade. Stockholm den 15 Januari 1880.

Ludv. Almqvist.

Protokoll, hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 15 Januari 1880.

Sedan, till följd af stadgandet i § 32 Riksdagsordningen, Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i Riksbanken och tre bland fullmäktige i Riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som jemlikt Riksdagsordningens nämnda paragraf denna dag borde ega rum, så infunno sig nu i anvisad lokal inom

Kongl. Kanslihuset, af fullmäktige i Riksbanken: Herrar Kammarherren m. m. Grefve C. Lewenhaupt, f. d. Statsrådet m. m. P. J. von Ehrenheim och Hemmansegaren Liss Olof Larsson samt af Fullmäktige i Riksgäldskontoret: Herrar Öfverste Kammarjunkaren m. m. Friherre G. S. Åkerhielm, Sekreteraren m. m. P. Samzelius och Byråchefen m. m. O. R. Themptander.

Vid den granskning af ingifna fullmakter för ledamöter af Första Kammaren, som härvid företogs, befunnos samtliga fullmakterna i föreskrifven form utfärdade; och skulle öfver hvad sålunda förekommit protokoll meddelas Första Kammaren, hvarjemte förteckning å de Kammarens ledamöter, för hvilka fullmakter blifvit aflemnade, skulle till Kammaren öfverlemnas samt fullmakterna till bemälda ledamöter återställas.

In fidem
L. Annerstedt.

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Första Kammare, för hvilka fullmakter blifvit den 15 Januari 1880 till Chefen för Kongl. Justitiedepartementet aflemnade.

Stockholms stad	Grosshandlaren m. m. Adolf Peyron.
Ostergötlands län	Godsegaren Carl Johan Pettersson i Åby-Westergård.
”	Landshöfdingen m. m. Filos. Doktorn Grefve Robert De la Gardie.
”	Godsegaren Bengt Leonard Rääf i Småland.
Norrköpings stad	Godsegaren m. m. Grefve Fredrik Knut Harald Strömfelt.
Jönköpings län	Majoren m. m. P. A. H. Stjernspetz.
”	Landshöfdingen m. m. C. R. Ekström.
Kalmar läns Norra landstingsområde	Rektorn m. m. Filos. Doktorn Henrik Ragnar Törneblad.
Kristianstads län	Landtbrukaren Ola Olsson i Näsbygård.
Göteborgs och Bohus län	Kyrkoherden Filos. Doktorn och Teol. Kandidaten Carl Axel Ekstedt.
”	Bruksegaren m. m. Filos. Doktorn Carl Reinhold Polhem von Stockenström.
Elfsborgs län	Assessoren Carl Birger Hasselrot.
Skaraborgs län	Kammarherren m. m. Grefve Nils Gustaf Alexander Sparre.
”	Godsegaren Friherre Reinhold Jakob von Essen.
”	Godsegaren Carl Jakob Fogelin.
Vernlands län	Löjtnanten Edvard Laurell.
Vestmanlands län	Hofrättsrådet m. m. Otto Herman Forssell.
Gefleborgs län	Bruksegaren Wilhelm August Söderhjelm.

Gefleborgs län	Statsrådet m. m. Philos. ¹⁸ Doktorn Hans Ludvig Forssell.
Vesternorrlands län	Häradshöfdingen m. m. Gustaf Ulrik Berg- manson.
Norrbottnens län	Förste Landtmätaren m. m. Johan Erik Nyström.

Enligt § 2 uti ordningsstadgan för denna Kammare verk-
ställdes upprop af Kammarens samtliga ledamöter, hvarvid såsom
frånvarande antecknades:

Friherre	<i>af Ugglas,</i>
Grefve	<i>Lagerbjelke,</i>
”	<i>Hamilton, Henning,</i>
Herr	<i>Ekman, Carl,</i>
Grefve	<i>Mörner, Oscar,</i>
Friherre	<i>Koskull,</i>
Herr	<i>Wennerberg,</i>
”	<i>Jöns Persson,</i>
”	<i>Thyselius,</i>
Grefve	<i>Posse, Knut,</i>
Herr	<i>Dahm,</i>
”	<i>Ulfsparre,</i>
”	<i>Lindgren,</i>
Friherre	<i>von Vegesack,</i>
Herr	<i>Peterson, Gustaf,</i>
”	<i>von Koch,</i>
”	<i>Rappe,</i>
”	<i>Ola Persson,</i>
Friherre	<i>Barnekow,</i>
Herr	<i>Carlheim-Gyllensköld,</i>
”	<i>von Platen,</i>
Friherre	<i>Ramel,</i>
Herr	<i>Tornérhjelm,</i>
”	<i>Hammar,</i>
Grefve	<i>Ehrensvärd,</i>
Herr	<i>Ekman, Johan Jakob,</i>
”	<i>Petersson, Johan,</i>
”	<i>Storckenfelt,</i>
”	<i>Wallenius,</i>
”	<i>Rosensvärd,</i>
”	<i>Adlersparre,</i>
”	<i>Sundell,</i>
”	<i>Gavelius.</i>

Att deltaga i den deputation, som enligt 33 § Riksdagsord-
ningen borde till Hans Maj:t Konungen afgå för att begära ut-

nämmandet af Kammarens Talman och vice Talman, utsågos af Herr Ordföranden följande tolf ledamöter:

Grefve *De la Gardie*, såsom deputationens Ordförande.
 Herr *Rääf*,
 ” *Stjernspetz*,
 ” *Törnebladh*,
 ” *Ekstedt*,
 ” *Hasselrot*,
 Friherre *von Essen*, *Reinhold*,
 Herr *Laurell*,
 ” *Forssell*, *Otto Herman*,
 ” *Söderhjelm*,
 ” *Bergmanson*, och
 ” *Nyström*.

Sedan den utsedda deputationen, som härefter afgått till Kongl. slottet, efter en stunds förlopp återkommit, tillkännagaf deputationens ordförande, Grefve De la Gardie, att Hans Maj:ts Konungen behagat till Talman i Första Kammaren vid innevarande riksdag utnämna Erkebiskopen, En af de aderton i Svenska Akademien, Ledamoten af Kongl. Maj:ts orden m. m. Herr Doktor *Anton Niklas Sundberg* och till vice Talman f. d. Statsrådet och Kommendören med stora korset af Kongl. Nordstjerneorden m. m. Herr *Pehr Jakob von Ehrenheim*, hvilka i deputationens närvaro inför Konungen aflagt den i 33 § Riksdagsordningen föreskrifna ed.

Herr Talmannen framträdde och yttrade följande helsningsord till Kammarerna:

Mine Herrar!

Äfven för denna riksdag har Konungen behagat utse mig till talman. Då det nu är tionde gången jag emottager ett sådant uppdrag, bör jag ej rimligtvis kunna säga att det anförtros åt oerfarna händer. Lifligt känner jag dock, att ingen erfarenhet är ensam tillräcklig för att med framgång fullgöra uppdragets pligter. Om jag därför ånyo vördsamt anhåller om Kammarens fortfarande öfverseende och välvilliga understöd, är detta icke blott ett höfligt talesätt, utan det ligger full upprigtighet i mina ord. Jag hyser ock den vissa förhoppning, att I, mine Herrar, lika litet nu som tillförene skolen vägra mig hvad jag behöfver och af eder ynnest begär.

Med hänsyn till vårt förestående gemensamma riksdagsarbete kan jag i närvarande stund endast återupprepa de välönskningar, som kammarens ålderspresident redan uttalat. Men skall det väl anses förmätet, om jag i en upprörd tid till dem lägger den särskilda önskan, att — hvilka meningsbrytningar åtskilliga frågor än komma att framkalla — aldrig något partiväsen hos oss måtte få insteg? De gamle grekerne sade visserligen för årtusenden sedan, att anslutning till något parti inom staten vore ett nöd-

vändigt villkor för borgerlig duglighet, och ännu i våra dagar är vanligtvis den så kallade grå färgen i politik icke synnerligt väl anskrifven; men en annan färg finnes dock, som är det än mindre, och den beprisade grekiska statskloketen var långt ifrån mönster-gill. Sveriges egen historia gifver oss åtminstone en alldeles motsatt och, såsom jag vågar tro, nyttigare lärdom. Hon visar nemligen klart både huru det går an att såsom den ypperste medborgare befordra statens välfärd, utan att vara partiman, och huru genom redbar fosterländsk *endragt* äfven ett litet folk kan blifva verkligen stort i såväl motgång som medgång. Om betydelsen af denna *endragt* lära nog icke heller meningarne hos Riksdagen vara delade, trots alla hittills oskadliga försök att gruppera dess medlemmar under vissa namn, som vid närmare granskning måhända befinnas vara föga kännetecknande, och under vissa program, hvilka när tillämpning skall ske, ganska få torde hafva lust att obetingadt följa. Misstager jag mig i min uppfattning, så är utan tvifvel misstaget lätt förlåtet, då det innebär en hög tanke om svenska folkets ombud och ett bestämdt tillbakavisande af hvarje obehörig föreställning om lumpet småsinne, som vill rifvas om makten blott för egen vinnings skull. I alla händelser medgifves sannolikt, att intet medel för nationel lycka är bättre än det, som våra fäder pröfvat vara det bästa. Så hålle då Gud allt framgent våra ögon öppna för fäderneslandets kraf, och gifve Han oss den ödmjukhetens, visdomens och kärlekens ande, som städse leder människors gerningar till ett godt mål.

Härefter tillkännagaf Herr Talmannen, att Kongl. Maj:t genom offentliga anslag i nåder bjudit och kallat denna lagtima Riksdags samtliga ledamöter att påföljande dag, Lördagen den 17 innevarande månad klockan elfva förmiddagen sig uti S:t Nicolai eller stadens Storkyrka infinna, samt efter förrättad gudstjenst sig till Rikssalen, enligt § 34 i Riksdagsordningen, begifva för att der inhemta hvad Kongl. Maj:t hade att Riksdagen meddela; hvarjemte Herr Talmannen meddelade att, med anledning af denna kallelse, Kammarens nästa sammanträde blifvit utsatt till kl. $\frac{1}{2}$ 11 påföljande dag.

Herr Talmannen anmälde, att till erhållande af sekreterarebefattningen hos Kammaren endast en sökande anmält sig; varande den ingifna ansökningen, som nu upplästes, af följande lydelse:

Till Riksdagens Första Kammare. Härmed får jag vördsamt anmäla mig såsom sökande till sekreterarebefattningen hos Kam-maren under innevarande riksdag.

Stockholm den 16 Januari 1880.

Otto Brakel,
Riddarhus-sekreterare.

Uppå Herr Talmannens hemställen förklarade sig Kammaren nu vilja anställa val af sekreterare, hvilket val med slutna sedlar företogs; och befans vid valförrättningens slut till sekreterare hafva blifvit utsedd Ridarhussekreteraren m. m. Carl Otto Brakel med alla afgifna, eller 63 röster.

Härefter fick Ridarhussekreteraren Brakel företräda, under rättades om Kammarens val och öfvertog protokollsföringen.

In fidem

E. W. Dahlgren.

Herr Talmannen hemställde, att nästa måndag den 19 i denna månad skulle företagas val af tre ledamöter för att deltaga i talmansöfverläggningarne, två ledamöter för att hafva inseende öfver Riksdagens Kansli och fyra ledamöter för att jemte Herr Talmannen tillsätta Kammarens Kansli och vaktbetjening; hvilket bifölls.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 1 e. m.

In fidem

O. Brakel.

Lördagen den 17 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Herrar Sundell och Ekman, Carl, tillkännagåfvo, att de inställt sig vid riksdagen.

Herr Talmannen yttrade, att han, efter samråd med Andra Kammarens Herr Talman, finge föreslå, att val af ledamöter och suppleanter i de Ständiga Utskotten skulle anställas nästkommande Onsdag den 21 i denna månad.

Svarades ja.

Härefter begärde Herr Stråle, Wilhelm, ordet och yttrade: Jag hemställer till Herr Talman och Kammaren, huruvida icke nu må bestämmas, att antalet suppleanter inom de Ständiga

Utskotten skall i år blifva detsamma som vid förra riksdagen och således något högre än det i Kammarens arbetsordning föreskrifna minimum.

Till detta förslag lemnade Kammaren, uppå gjord proposition, sitt bifall.

Herr Talmannen och Kammarens Herrar ledamöter afgingo kl. nära 11 till Storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af Bataljonspredikanten A. Dehlgren. Efter gudstjenstens slut begaf sig Kammaren till Rikssalen, der Hans Maj:t Konungen med ett tal öppnade riksdagen. Härefter uppläste Hans Excellens Herr Statsministern Kongl. Maj:ts nådiga berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdagssammanträde sig tilldragit; hvaruppå och efter det Herrar Talmän, i Kamrarnes namn, till Konungen framfört deras undersåtliga vördnad och hvardera fått emottaga ett exemplar af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående Statsverkets tillstånd och behof, ceremonien å Rikssalen afslutades och Kammaren, enligt beslut, fattadt före afgangen från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från Rikssalen kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.